

HET JAVAANSCH SCHUBDIER (MANIS JAVANICA Desen.)

Terwijl ik juist in het laatst verschenen boek van Dr K. W. DAMMERMAN: „Preservation of Wild Life and Nature Reserves in the Netherlands-Indies” het gedeelte las over het Javaansche Schubdier en met verontwaardiging kennis nam van het feit, dat voor het maken van Chineesche kwakzalversmiddeltjes jaarlijks omstreeks vier tot vijf duizend pangolin's het leven moeten laten, werd ik gestoord door mijn kebon, die mij mededeelde: „Toean ada orang bawa binatang lagi”. En jawel hoor, met een kleine variant op het bekende spreekwoord zou men kunnen zeggen: „Read of the devil and he will appear”; bij opening van den goenizak bleek de „binatang” een volwassen mannelijk schubdier te wezen. Al heel spoedig verwisselde hij van eigenaar, maar alvorens hem weder vrij te laten, wilde ik hem eerst eenige dagen observeeren.

Het was zooals gezegd een volwassen exemplaar, dat ruim 10 kg zwaar woog. Het wegen verliep eenvoudiger dan ik aanvankelijk dacht; het uiteinde van den grijpstaart werd om den gladden unsterhaak gelegd en zoo kon ik het dier toen optillen en het gewicht aflezen. Wel een bewijs van de enorme spierkracht, die in dit staartgedeelte aanwezig is.

Veel plezier beleefde ik anders van deze tenggiling niet. Overdag lag hij half opgebold in een hoek; in den avond wist hij uit het kippenhok te ontsnappen. Twee dagen later werd hij wederom op mijn erf gesignaleerd en was hij 's avonds onder het kippenhok gekropen.

Wij besloten hem te vangen en bij die gelegenheid maakte ik voor het eerst goed kennis met de enorme kracht van den grijpstaart. Plat op den grond liggende, probeerde ik hem bij den staart te grijpen. Eerst nadat hij van de andere zijde met bamboestokken was bestookt, gelukte mij dit. Hij gaf mij, wat je noemt een stevige „staart” en ik kon wel tandakken van de pijn, omdat langzaam maar zeker mijn ring in mijn vleesch werd gedrukt. Met de hulp van den kebon en den jongen kon ik hem met vereende krachten onder het kippenhok uittrekken en ik was zeer dankbaar van de vriendelijke „staartdruk” te worden verlost. Tijdens deze bewerking hebben wij hem voortdurend zwaar hooren snuiven.

Voorloopig werd hij wederom in den goenizak gedaan en in de keuken gedeponeerde. Dit had bijna een echtelijke twist tengevolge, want in den nacht wist hij een tafel met borden en schalen om te gooien en den volgenden morgen lag het „vieze beest” in den gootsteen. Nadat het kippenhok zoo goed mogelijk versterkt was, verhuisde hij weer naar zijn oude tempat, maar was niettemin den volgenden morgen verdwenen.

Eenige dagen later belde de Resident mij op, met de vraag of soms weer één van mijn dieren was losgebroken en of ik hem dan maar wilde ophalen, want hij lag in het kippenhok (vroeger was nl. een stekelvarken van mij in de badkamer van

Fig. 1. In den proeftuin Soengei Bangkong.

Foto v. d. schr.

den Resident gekropen). Ik heb het schubdier toen maar direct naar den proeftuin „Soengei Bangkong” gebracht en hem daar aan de hoede van den Landbouwkundig Ambtenaar toevertrouwd. Alvorens hem los te laten werd hij eerst gefotografeerd, waarvan ik hier de reproducties aanbied.

De uitvoer van huiden van schubdieren is voor de Westerafdeeling van Borneo niet belangrijk te noemen. Een handelsartikel is het feitelijk niet, maar volgens

mededeeling van den Controleur der In- en Uitvoerrechten wordt jaarlijks als passagiersgoed door repatriërende Chineezers ongeveer 60 kg aan schubben uitgevoerd. Deze schubben dienen voor het bereiden van een soort hoestdrank.

Gelukkig, dat er binnen afzienbaren tijd paal en perk zal worden gesteld aan het uitmoorden van deze merkwaardige diersoort, door haar op te nemen in de lijst der absoluut beschermde dieren.

Volgens een courantenbericht (Rotterd. Cour. van 27 September 1929) is thans een levend exemplaar (halfwassen) in de Rotterdamsche Diergaarde te bewonderen. De correspondent merkte m.i. heel terecht op, dat wanneer men het Schubdier sterk vergroot denkt, men een goede voorstelling krijgt van de voorwereldlijke monsters uit het Juratijdperk (vide de stand in fig. 1).

Zij, die wat meer van deze Schubdieren wenschen te weten, verzuimen niet te lezen hetgeen BREHM hierover schrijft. Ook in den 11den jaargang van *De Tropische Natuur* (1922) is een aardige bijdrage van den heer VR. opgenomen (blz. 45-47).

Pontianak, October 1929.

L. COOMANS DE RUITER.

Fig. 2. Zijn vrijheid tegemoet.

Foto v. d. schr.

KORTE MEDEDEELINGEN

Eekhoortjes als honingdieven. — In elken jaargang van dit tijdschrift zal men den lof gezongen vinden van de prachtige inrichtingen, welke bij bloemen voorkomen om bestuiving te bevorderen of mogelijk te maken. Maar bij goede waarneming blijkt het dikwijls, dat deze inrichtingen schromelijk misbruikt worden of soms zelfs heelemaal niet tot het doel voeren. Voor het laatste geval kunnen vele orchideeën als voorbeeld dienen, waar men slechts zelden bestuiving bij waarneemt, zoodat men verschillende soorten slechts zelden met vruchten aantreft, ondanks (of dank zij?) den ingewikkelden bouw van het bestuivingsmechanisme. Het eerste geval, namelijk van misbruik, komt ook nogal veel voor. Hierbij denken we vooral aan inbraak met diefstal van honing door onbevoegde insecten, zooals we dat kennen van de hollandsche smeerwortel, en wat natuurlijk niet tot bestuiving voert. De volgende gevallen frappeerden me echter bijzonder, waarom ik ze hier vermeld.

Bij wandelingen door den Plantentuin was het me al dikwijls opgevallen, dat onder bloeiende *Brownea's* de grond soms bezaaid lag met nog geheel frissche bloemen, welke bij nadere beschouwing alle aan de kroonbasis een uitgebeten gat vertoonden. Op een goeden dag zag ik, hoe dit het werk van een eekhoortje was. Dit zat rustig alle bloemen stuk voor stuk uit het bloemhoofdje te plukken,